

मा.राज्यपाल महोदयांच्या दि.२९.८.२०१९
च्या अधिसूचनेनुसार अनुसूचित क्षेत्रातील
(पेसा) सरळसेवेची पदे भरणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन निर्णय क्र. बीसीसी २०१८/प्र.क्र.४२७/१६-ब
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १० मे, २०२३.

- वाचा :** १) सामान्य प्रशासन विभाग शासन निर्णय क्र.बीसीसी-२०१८/प्र.क्र.४२७/१६-ब,
दि.१ फेब्रुवारी, २०२३.
२) सामान्य प्रशासन विभाग शासन शुद्धिपत्रक क्र.बीसीसी-२०१८/प्र.क्र.४२७/
१६-ब, दि.२८ फेब्रुवारी, २०२३.
३) विभागीय आयुक्त (मावक) कार्यालय, नाशिक यांचे पत्र क्र.मावक/कार्या१८/
कावि-२/२१२९/२०२३, दि.१६.२.२०२३
४) विभागीय आयुक्त (मावक) कार्यालय, अमरावती यांचे पत्र क्र.मावक/मार्गद-२०२३/
प्र.क्र.१६३/अका-१, दि.२१.३.२०२३
५) विभागीय आयुक्त (मावक) कार्यालय, कोकण यांचे पत्र क्र.मावक/ टे-१/
बिंदू तपासणी/३/२०२३, दि.२३.३.२०२३

शासन निर्णय :

मा.राज्यपाल महोदयांनी अनुसूचित क्षेत्रातील अधिसूचित १७ पदे सरळसेवेने
भरण्याबाबतची अधिसूचना दि.२९.८.२०१९ रोजी निर्गमित केलेली आहे. सदर
अधिसूचनेनुसार अनुसूचित क्षेत्रातील पदे भरण्याबाबतच्या मार्गदर्शक सूचना संदर्भाधीन
दि.१.२.२०२३ च्या शासन निर्णयान्वये व दि.२८.२.२०२३ च्या शुद्धिपत्रान्वये देण्यात
आलेल्या आहेत. तथापि, सदर अधिसूचित १७ पदे भरताना उदभवणाऱ्या अडचणीसंदर्भात
मार्गदर्शन करण्याचे प्रस्ताव संदर्भाधीन पत्रान्वये प्राप्त झाले आहेत. त्यानुषंगाने
दि.१.२.२०२३ च्या शासन निर्णयाची अंमलबजावणी करण्यासंदर्भात खालीलप्रमाणे
मुद्देनिहाय स्पष्टीकरण देण्यात येत आहे:-

अ. क्र.	मुद्दा	स्पष्टीकरण
१	अनुसूचित क्षेत्रातील अधिसूचित १७ पदांचे कार्यक्षेत्र एकापेक्षा जास्त गावे असतील अशा पदांसाठी १००%, ५०% व २५% लोकसंख्येच्या प्रमाणात	अनुसूचित क्षेत्रातील अधिसूचित १७ पदांचे कार्यक्षेत्र सजानिहाय (एकापेक्षा जास्त गावे) अथवा तालुकानिहाय असल्यास अशा पदांच्या कार्यक्षेत्रातील

	पदसंख्या कशाप्रकारे निश्चित करावी.	गावातील/ तालुक्यातील अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या विचारात घेऊन त्यानुसार अनुसूचित जमातीच्या १००%, ५०% व २५% लोकसंख्येच्या प्रमाणात पदसंख्या निश्चित करावी.
२	अनुसूचित क्षेत्रातील अधिसूचित १७ पदांची संख्या निश्चित केल्यानंतर अनुसूचित जमातीच्या पदावर बिगर अनुसूचित जमातीचा कर्मचारी कार्यरत असल्यास काय कार्यवाही करावी.	अनुसूचित जमातीच्या पदावर बिगर अनुसूचित जमातीचा कर्मचारी कार्यरत असल्यास अशा कर्मचाऱ्याचे अनुसूचित क्षेत्राबाहेरील इतर कार्यालयात समायोजन करावे. तथापि, अशाप्रकारे समायोजन करणे शक्य नसल्यास अशा बिगर अनुसूचित जमातीच्या कर्मचाऱ्याचे पद सेवानिवृत्तीने/ बदलीने/ पदोन्नतीने रिक्त झाल्यानंतर त्या पदावर स्थानिक अनुसूचित जमातीच्या उमेदवाराची नियुक्ती करावी.
३	अनुसूचित क्षेत्रातील अधिसूचित १७ पदे भरताना अनुसूचित क्षेत्राबाहेर कार्यरत असलेल्या स्थानिक अनुसूचित जमातीच्या कर्मचाऱ्याची बदलीने नियुक्ती करता येईल काय?	अनुसूचित क्षेत्राबाहेर कार्यरत असलेल्या स्थानिक अनुसूचित जमातीतील उमेदवारांकडून अनुसूचित क्षेत्रात काम करण्यास इच्छुक असल्याचा विकल्प घेऊन त्यांच्या विकल्पानुसार त्यांना अनुसूचित क्षेत्रात नियुक्ती देण्यात यावी.
४	अधिसूचित १७ पदावर कार्यरत स्थानिक अनुसूचित जमातीचा कर्मचारी स्थानिक अनुसूचित क्षेत्राबाहेर बदलीस पात्र आहे काय?	अधिसूचित १७ पदावर कार्यरत स्थानिक अनुसूचित जमातीचा कर्मचारी स्थानिक अनुसूचित क्षेत्राबाहेर बदलीने जाण्यास इच्छुक असल्यास त्या पदावर दुसरा स्थानिक अनुसूचित जमातीचा उमेदवार (mutual understanding) उपलब्ध होत

		असल्यास त्याची स्थानिक अनुसूचित क्षेत्राबाहेर बदली करावी.
५	शासन निर्णयातील अ.क्र.५ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे अनुसूचित क्षेत्राच्या गावांमधील अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येचे, अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येचे व इतर लोकसंख्येचे प्रमाण निश्चित करावे असे नमूद केलेले आहे. तरी सदर लोकसंख्येचे प्रमाण निश्चित करणेबाबतची कार्यवाही त्या-त्या प्रशासकीय विभागांमार्फत करण्यात यावी किंवा आदिवासी विकास विभागांकडून करण्यात यावी.	अनुसूचित क्षेत्रामध्ये समाविष्ट असलेल्या तालुक्यांची/ गावांची खात्री सर्व संबंधित प्रशासकीय विभागांनी आदिवासी विकास विभागाकडून करावी. व त्यानुसार अनुसूचित क्षेत्राच्या गावांमधील अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येचे प्रमाण तसेच अनुसूचित जमाती प्रवर्गातून १००%, ५०% व २५% भरावयाची संवर्गनिहाय पदसंख्या निश्चित करण्याची कार्यवाही प्रत्येक प्रशासकीय विभागाने करावी.
६	शासन निर्णयातील अ.क्र.६ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे प्रत्येक पदाच्या निश्चित केलेल्या क्षेत्रानुसार अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येचे प्रमाण निश्चित करून अनुसूचित जमाती प्रवर्गातून १००%, ५०% व २५% भरावयाची संवर्गनिहाय पदसंख्या निश्चित करावी, असे नमूद केलेले आहे. तरी सदरची पदसंख्या संबंधित प्रशासकीय विभाग निश्चित करतील किंवा प्रकल्प अधिकारी, आदिवासी विकास प्रकल्प यांचेकडून निश्चित करून तसा दाखला घेण्यात यावा.	

<p>७</p>	<p>शासन निर्णय दि.५.३.२०१५ नुसार अनुसूचित क्षेत्रातील १०० बिंदू नामावली नोंदवही वापरून तपासणी करून देण्यात आली आहे. मात्र शासन निर्णय दि.१.२.२०२३ नुसार ज्या ठिकाणी १०० टक्के लोकसंख्या अनुसूचित क्षेत्रातील आहेत. त्या ठिकाणी पेसा लागू होण्यापूर्वीचे इतर प्रवर्गातील कार्यरत कर्मचारी यांना कोणत्या बिंदूवर दर्शविण्यात यावे.</p>	<p>दि.१.२.२०२३ च्या शासन निर्णयानुसार ज्या ठिकाणी १०० टक्के लोकसंख्या अनुसूचित क्षेत्रातील आहे त्या ठिकाणी अन्य मागास प्रवर्गातील कर्मचारी कार्यरत असल्यास त्यांना बिंदूनामावलीत अनुसूचित जमातीच्या बिंदूवर दर्शवू नये. अशा उमेदवारांना त्यांच्याशी संबंधित मागास प्रवर्गाच्या बिंदूवर बिंदूनामावलीबाहेर दर्शविण्यात यावे. तथापि, एकूण मंजूर पद संख्येत वाढ होणार नाही, याची दक्षता घेण्यात यावी.</p> <p>बिंदू नामावली बाह्य उमेदवारांना त्यांच्याशी संबंधित मागास प्रवर्गाचे बिगर पेसा क्षेत्रातील रिक्त पद उपलब्ध झाल्यानंतर ते पद त्यांच्या बदलीने/समायोजनाने भरण्यात यावे.</p>
<p>८</p>	<p>अनुसूचित क्षेत्रातील पदे स्थानिक अनुसूचित जमातीतील उमेदवारांमधून भरताना अनुसूचित क्षेत्रामध्ये पूर्वी कार्यरत असलेल्या व अनुसूचित क्षेत्रात काम करण्यासाठी/रहाण्यास इच्छुक असल्याचे विकल्प घेऊन त्यांच्या विकल्पानुसार त्यांना अनुसूचित क्षेत्रामध्ये नियुक्ती देण्यात यावी का? तसेच, सद्यःस्थितीत अनुसूचित क्षेत्रात स्थानिक अनुसूचित जमातीचे कर्मचारी वगळून जे बिगर आदिवासी अथवा ज्यांनी अनुसूचित</p>	<p>अनुसूचित क्षेत्रातील पदे स्थानिक अनुसूचित जमातीतील उमेदवारांमधून भरताना अनुसूचित क्षेत्राबाहेर कार्यरत एखादा स्थानिक अनुसूचित जमातीचा कर्मचारी अनुसूचित क्षेत्रात काम करण्यास इच्छुक असल्यास त्याच्याकडून विकल्प घेऊन त्यांच्या विकल्पानुसार त्यांना अनुसूचित क्षेत्रामध्ये नियुक्ती देण्यात यावी.</p> <p>तसेच, अनुसूचित क्षेत्रात कार्यरत बिगर अनुसूचित जमातीच्या कर्मचाऱ्याची रिक्त पदानुसार अनुसूचित क्षेत्राबाहेर</p>

	क्षेत्रात रहाण्यासाठी विकल्प दिलेला नसेल अशा कर्मचाऱ्यांसाठी अनुसूचित क्षेत्राबाहेर इतरत्र बिगर आदिवासी क्षेत्रांतर्गत रिक्त जागेनुसार समायोजनाची प्रक्रिया राबवावी किंवा कसे,	समायोजनाची प्रक्रिया राबवावी.
९	दि.५.३.२०१५ मधील अ.क्र. ९ मध्ये अनुसूचित क्षेत्राबाहेर करावयाच्या कार्यवाहीबाबत कार्यपद्धती नमूद केलेली आहे. त्यानुसार अनुसूचित क्षेत्राबाहेर अनुसूचित जमातीसाठी ७ टक्के आरक्षण लागू करणेबाबत कळविलेले आहे. प्रकरणी संदर्भाकित शासन निर्णयामध्ये अनुसूचित क्षेत्राबाहेर करावयाच्या कार्यवाहीबाबत मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केलेल्या दिसून येत नाही. तरी अधिसूचित क्षेत्रातील अधिसूचित १७ संवर्गातील अनुसूचित क्षेत्राबाहेरील पदासाठी कशा पद्धतीने कार्यवाही करण्यात यावी.	दि.१.२.२०२३ च्या शासन निर्णयातील अ.क्र.४.११ अन्वये अधिसूचित क्षेत्राव्यतिरिक्त इतर क्षेत्रातील १७ संवर्गातील पदे महाराष्ट्र राज्य लोकसेवा (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, निरधिसूचित जमाती (विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग व इतर मागास वर्ग यांच्यासाठी आरक्षण) अधिनियम, २००१ नुसार व आरक्षणासंदर्भात वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयानुसार भरण्यात यावीत, असे निर्देश दिलेले आहेत. त्यानुसार कार्यवाही करावी.

२ अनुसूचित क्षेत्रातील पदभरतीची कार्यवाही करताना अधिसूचित १७ पदांच्या एक तृतीयांश इतकी पदे ही स्थानिक अनुसूचित जमातीतील महिला उमेदवारांमधून भरण्यात यावीत.

३. सदर शासन परिपत्रक सर्व शासकीय/ निमशासकीय कार्यालये, सेवा मंडळे, महानगर पालिका, नगरपालिका, स्थानिक स्वराज्य संस्था, जिल्हा परिषदा, महामंडळे, शासकीय अनुदान प्राप्त शैक्षणिक संस्था, विद्यापीठे, सहकारी संस्था, शासकीय उपक्रम व शासनाच्या अधिपत्याखालील किंवा शासनाने अनुदान दिलेली मंडळे यांना लागू आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०२३०५१०१२५६०८६१०७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अर्चना तामोरे)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
३. मा.उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव
४. सर्व मंत्री यांचे खाजगी सचिव
५. मा.विरोधी पक्ष नेता, विधान परिषद
६. मा.विरोधी पक्ष नेता, विधान सभा
७. सर्व विधान सभा सदस्य/ विधान परिषद सदस्य
८. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य
९. अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग
१०. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधान परिषद)
११. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधान सभा)
१२. सर्व विभागीय आयुक्त
१३. सर्व जिल्हाधिकारी
१४. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
१५. सहाय्यक आयुक्त (मागासवर्ग कक्ष), विभागीय आयुक्त कार्यालय नागपूर/ अमरावती/ छत्रपती संभाजी नगर/ पुणे/नाशिक/ कोकण विभाग
१६. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुळ शाखा, मुंबई
१७. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
१८. प्रबंधक, लोकायुक्त आणि उपलोकायुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
१९. प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई, नागपूर, औरंगाबाद
२०. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
२१. सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई
२२. सचिव, राज्य माहिती आयोग, मुंबई
२३. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
२४. राज्यातील सर्व महामंडळे आणि उपक्रम यांचे व्यवस्थापकीय संचालक

२५. सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त
२६. सर्व मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा/नगरपालिका
२७. संचालक, समाजकल्याण, पुणे
२८. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक
२९. संचालक, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
३०. संचालक, सेवायोजन, मुंबई
३१. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर
३२. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा परीक्षा), मुंबई/नागपूर
३३. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
३४. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
३५. सर्व मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख
३६. ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन मुंबई
३७. सर्व मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षांची मध्यवर्ती कार्यालये, महाराष्ट्र राज्य
३८. निवड नस्ती, कार्यासन १६-ब.